

**КРАТКАЯ АННОТАЦИЯ
«Право прав человека»**

1.	Название учебной дисциплины	Право прав человека
2.	Специальность	1-24 01 02 «Правоведение» 1-24 01 03 «Экономическое право»
3.	Курс обучения	2
4.	Семестр обучения	3
5.	Трудоемкость в зачетных единицах	3
6.	Степень, звание, ФИО преподавателя	Д.ю.н., профессор Пастухов Михаил Иванович
7.	Цель дисциплины –	Цель дисциплины: формирование комплексного представления о правах человека, их месте в системе международного и национального права, их социально-политической и правовой ценности, а также умения применять полученные знания для эффективной защиты и реализации прав и свобод человека на международном и внутригосударственном уровнях.
8.	Пререквизиты	Конституционное право, общая теория права, История государства и права зарубежных стран
9.	Содержание дисциплины	<p>Философско-правовая концепция прав человека и ее происхождение. Формирование современной концепции прав человека и ее закрепление в законодательстве государств. Становление и развитие международного сотрудничества в области прав человека. Принятие Всеобщей декларации прав человека и ее всемирно-историческое значение.</p> <p>Международные стандарты в области прав человека. Международный билль о правах человека и его значение. Универсальные международные стандарты по борьбе с грубыми и массовыми нарушениями прав человека, по борьбе со злоупотреблениями должностных лиц, защите отдельных социальных групп (женщин, детей, национальных меньшинств и т.д.).</p> <p>Понятие права прав человека. Взаимосвязь права прав человека и международного гуманитарного права, миграционного права.</p> <p>Критерии классификации прав и свобод человека. По содержанию: гражданские и политические права и свободы (права и свободы первого поколения), социально-экономические права и свободы (права и свободы второго поколения), права народов) права и свободы третьего поколения), права человечества (права и свободы четвертого поколения). По субъекту: индивидуальные и коллективные права и свободы. По принадлежности к отдельным социальным группам: права женщин, детей, беженцев, мигрантов, инвалидов, национальных меньшинств.</p> <p>Общие и специальные принципы права прав человека, их трактовка в Уставе ООН, Всеобщей декларации прав человека, Международных пактах о правах человека 1966 г., в итоговых</p>

документах Совещания по безопасности и сотрудничеству в Европе и Всемирной конференции по правам человека 1993 г. Принцип универсальности прав человека, принцип недискриминации, принцип гендерного равенства (равных возможностей).

Понятие и формы международного контроля за соблюдением государствами прав человека. Понятие и виды международных контрольных механизмов и процедур в области прав человека.

Универсальные контрольные механизмы и процедуры в рамках международных организаций. Уставные органы ООН: Генеральная Ассамблея, Экономический и Социальный совет, Совет безопасности, Генеральный секретарь. Функции и полномочия специальных органов ООН: Совет по правам человека и его процедуры, Верховный комиссар по правам человека, Управление Верховный комиссар по делам беженцев, Комиссия по положению женщин.

Конвенционные контрольные органы и их процедуры: Комитет по ликвидации расовой дискриминации, Комитет по правам человека, Комитет по экономическим, социальным и культурным правам, Комитет против пыток, Подкомитет по предотвращению пыток, Комитет по правам ребенка, Комитет по ликвидации дискриминации в отношении женщин, Комитет по защите прав трудящихся-мигрантов, Комитет по правам инвалидов, Комитет по насильственным исчезновениям.

Европейская система защиты прав человека. Европейская конвенция о защите прав человека и основных свобод 1950 г. и Протоколы к ней. Европейская социальная хартия 1961 г., пересмотренная Хартия 1996 г.

Механизм защиты прав человека в рамках Организации по безопасности и сотрудничеству в Европе (ОБСЕ). Органы общей компетенции: Постоянный совет ОБСЕ, действующий Председатель, Генеральный секретарь ОБСЕ. Органы специальной компетенции: Бюро по демократическим институтам и правам человека (БДИПЧ), Верховный комиссар по делам национальных меньшинств, миссии ОБСЕ, Представитель по вопросам свободы СМИ.

Межамериканская система защиты прав человека: Американская конвенция по правам человека 1969 г. и механизм контроля за ее осуществлением: Межамериканская комиссия по правам человека, Межамериканский суд по правам человека. Дополнительный протокол к Американской конвенции о правах человека в сфере экономических, социальных и культурных прав 1988 г. (Протокол Сан-Сальвадор).

Африканская система защиты прав и свобод человека: Африканская хартия прав человека и народов 1981 г., ее особенности и контрольный механизм: Африканская комиссия по правам человека и народов, Африканский суд по правам человека и народов.

		<p>Основания международно-правовой ответственности государств за нарушения права прав человека. Понятие и классификация международных преступлений в области прав человека. Преступления против человечности, военные преступления, преступления против человечества: геноцид, апартеид, расовая дискриминация. Виды и формы международно-правовой ответственности государств. Концепция «ответственности по защите» и институциональный механизм ООН по ее реализации.</p> <p>Ответственность физических лиц за совершение международных преступлений в области прав человека. Устав Международного военного трибунала в Нюрнберге 1945 г., Конвенция о неприменении срока давности к военным преступлениям и преступлениям против человечества 1968 г. Устав Международного трибунала для судебного преследования лиц, ответственных за серьезные нарушения международного гуманитарного права, совершенные на территории бывшей Югославии 1993 г., Устав Международного трибунала по Руанде 1994 г., Статус Международного уголовного суда 1998 г.</p> <p>Внутригосударственный нормативно-правовой механизм имплементации международных стандартов в области прав человека в Республике Беларусь (Конституция Республики Беларусь, Закон «О международных договорах Республики Беларусь» 1998 г., Гражданско-процессуальный кодекс 1999 г., Трудовой кодекс 1999 г. и др.). Внутригосударственный механизм имплементации международных стандартов прав человека в Республике Беларусь.</p>
10.	Рекомендуемая литература	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституция Республики Беларусь 1994 года (с изменениями и дополнениями, принятыми на республиканских референдумах 24 ноября 1996 г., 17 октября 2004 г., 27 февраля 2022 г.) [Электронный ресурс] // ЭТАЛОН. Законодательство Республики Беларусь / Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. - Минск, 2022. 2. Избирательный кодекс Республики Беларусь: Кодекс Респ. Беларусь, 11 февр. 2000 г., № 370-З, с изм. и доп. // ЭТАЛОН. Законодательство Республики Беларусь / Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. - Минск, 2022. 3. Кодекс Республики Беларусь о судоустройстве и статусе судей: Кодекс Респ. Беларусь, 29 июня 2006 г., № 139-З, с изм. и доп. // ЭТАЛОН. Законодательство Республики Беларусь / Нац. центр правовой информ. Респ. Беларусь. - Минск, 2022. 4. Скютте, Д. Н. Конституционно-правовые основы обеспечения и реализации политических прав женщин в Республике Беларусь: теория и практика: монография / Д. Н. Скютте. – Минск: БИП, 2022. – 257 с. 5. Курак, А. И. Человек, его права, свободы и гарантии их реализации как высшая ценность и цель белорусского общества и государства / А. И. Курак // Конституционный дискурс в условиях трансформационных процессов :

		<p>сборник научных статей Международного круглого стола, посвященного 25-летию Конституции Республики Беларусь / [редакционная коллегия: В. В. Лосев (главный редактор), Н. О. Мороз, А. С. Бакун]. — Минск : МИТСО, 2019. — С. 241—249.</p> <p>6. Симановский, С. И. Механизмы совершенствования законодательства Республики Беларусь в сфере политических прав / С. И. Симановский // Конституционные принципы нормотворческой деятельности и правоприменения в Беларуси. Сборник материалов круглого стола 3 марта 2018 г. – Минск: БГУ, 2018. – С. 187-191.</p> <p>7. Пастухов, М.И., Сокол, Л.К. Право прав человека: краткий курс лекций / М.И.Пастухов, Л.К.Сокол. – Минск: Право и экономика, 2018. – 138 с.;</p> <p>8. Механизмы защиты прав и свобод человека в Республике Беларусь: монография / Под ред. М.И.Пастухова. – Минск: БИП, 2019. – 117 с.</p> <p>9. Права человека : учеб. пособие / С. А. Балашенко [и др.] ; научн. ред.: С. А. Балашенко, Е. А. Дейкало. – Минск: Юнипак, 2015. – 198 с.</p>
11.	Методы преподавания	Объяснительно-иллюстративный, сравнительный, проблемный, диалогово-эвристический, исследовательский.
12.	Язык обучения	Русский

КАРОТКАЯ АНАТАЦЫЯ «Права праў чалавека»

1	Назва вучэбнай дысцыпліны	Права праў чалавека
2	Спецыяльнасць	1-24 01 02 «Правазнаўства» 1-24 01 03 «Эканамічнае права»
3	Курс навучання	2
4	Семестр навучання	3
5	Працаёмкасць ў заліковых адзінках	3
6	Ступень, званне, імя і прозвішча выкладчыка	Д.ю.н., прафесар Пастухоў Міхал Іванавіч
7	Мэта дысцыпліны	Мэта дысцыпліны: фармаванне комплекснага ўяўлення пра правы чалавека, іх месцы ў сістэме міжнароднага і нацыянальнага права, іх сацыяльна-палітычнай і праўнай каштоўнасці, а таксама ўменні ўжываць атрыманыя веды для эфектыўнай абароны і рэалізацыі праў і воляў чалавека на міжнародным і ўнутрыдзяржаўным роўнях
8	Прэрэквізіты	Канстытуцыйнае права, агульная тэорыя права, Гісторыя дзяржавы і права замежных краін
9	Змест дысцыпліны	<p>Філасофска-праўная канцэпцыя праў чалавека і яе паходжанне. Фармаванне сучаснай канцэпцыі праў чалавека і яе замацаванне ў заканадаўстве дзяржаў. Станаўленне і развіццё міжнароднай супрацы ў вобласці праў чалавека. Прыняцце Усеагульнай дэкларацыі праў чалавека і яе сусветна-гістарычнае значэнне.</p> <p>Міжнародныя стандарты ў вобласці праў чалавека. Міжнародны біль пра правы чалавека і яго значэнне. Універсальныя міжнародныя стандарты па змаганні з грубымі і масавымі парушэннямі праў чалавека, па змаганні з надужыццямі службовых асоб, абароне асобных сацыяльных груп (кабет, дзяцей, нацыянальных меншасцяў і г. д.).</p> <p>Панятак права праў чалавека. Узаемасувязь права праў чалавека і міжнароднага гуманітарнага права, міграцыйнага права.</p> <p>Крытэры класіфікацыі праў і воляў чалавека. Па змесце: грамадзянскія і палітычныя правы і волі (правы і волі першага пакалення), сацыяльна-эканамічныя правы і волі (правы і волі другога пакалення), правы народаў) правы і волі трэцяга пакалення), правы чалавецтва (правы і волі чацвёртага пакалення). Па суб'екце: індывідуальныя і калектыўныя правы і волі. Па прыладзе да асобных сацыяльных груп: правы кабет, дзяцей, уцекачоў, мігрантаў, інвалідаў, нацыянальных меншасцяў.</p> <p>Агульныя і адмысловыя прынцыпы права праў чалавека, іх трактоўка ў Статуце ААН, Усеагульнай дэкларацыі праў чалавека, Міжнародных пактах пра правы чалавека 1966 г., у выніковых дакументах Нарады па бяспецы і супрацы ў Еўропе і Сусветнай канферэнцыі па правах чалавека 1993 г. Прынцып універсальнасці праў чалавека, прынцып недыскрымінацыі, прынцып гендарнай роўнасці (роўных магчымасцяў).</p> <p>Панятак і формы міжнароднага кантролю за выкананнем</p>

дзяржавамі праў чалавека. Панятак і выглядны міжнародных кантрольных механізмаў і працэдур у вобласці праў чалавека.

Універсальныя кантрольныя механізмы і працэдурны ў рамках міжнародных арганізацый. Статутныя органы ААН: Генеральная Асамблея, Эканамічная і Сацыяльная рада, Рада Бяспекі, Генеральны сакратар. Функцыі і паўнамоцтвы адмысловых органаў ААН: Рада па правах чалавека і яго працэдурны, Вярхоўны камісар па правах чалавека, Кіраванне Вярхоўны камісар па справах уцекачоў, Камісія па становішчы кабет.

Канвенцыйныя кантрольныя органы і іх працэдурны: Камітэт па ліквідацыі расавай дыскрымінацыі, Камітэт па правах чалавека, Камітэт па эканамічных, сацыяльным і культурным правам, Камітэт супраць катаванняў, Падкамітэт па прадухіленні катаванняў, Камітэт па правах дзіцяці, Камітэт па ліквідацыі дыскрымінацыі ў дачыненні да кабет, Камітэт па абароне праў працаўнікоў-мігрантаў, Камітэт па правах інвалідаў, Камітэт па гвалтоўных знікненнях.

Еўрапейская сістэма абароны праў чалавека. Еўрапейская канвенцыя пра абарону праў чалавека і асноўных воляў 1950 г. і Пратакты да яе. Еўрапейская сацыяльная хартыя 1961 г., перагледжаная Хартыя 1996 г.

Механізм абароны праў чалавека ў рамках Арганізацыі па бяспецы і супрацы ў Еўропе (АБСЕ). Органы агульнай кампетэнцыі: Сталая рада АБСЕ, дзейны Старшыня, Генеральны сакратар АБСЕ. Органы адмысловай кампетэнцыі: Бюро па дэмакратычных інстытутах і правах чалавека (БДПЧ), Вярхоўны камісар па справах нацыйных меншасцяў, місіі АБСЕ, Прадстаўнік па пытаннях волі СМІ.

Міжамерыканская сістэма абароны праў чалавека: Амерыканская канвенцыя па правах чалавека 1969 г. і механізм кантролю за яе ажыццяўленнем: Міжамерыканская камісія па правах чалавека, Міжамерыканскі суд па правах чалавека. Дадатковы пратакол да Амерыканскай канвенцыі пра правы чалавека ў сферы эканамічных, сацыяльных і культурных праў 1988 г. (Працікол Сан-Сальвадор).

Афрыканская сістэма абароны праў і воляў чалавека: Афрыканская хартыя праў чалавека і народаў 1981 г., яе асаблівасці і кантрольны механізм: Афрыканская камісія па правах чалавека і народаў, Афрыканскі суд па правах чалавека і народаў.

Падставы міжнародна-праўнай адказнасці дзяржаў за парушэнні права праў чалавека. Панятак і класіфікацыя міжнародных злачынстваў у вобласці праў чалавека. Злачынствы супраць людскасці, вайсковыя злачынствы, злачынствы супраць чалавецтва: генацыд, апартэід, расавая дыскрымінацыя. Выглядны і формы міжнародна-праўнай адказнасці дзяржаў. Канцэпцыя «адказнасці па абароне» і інстытуцыйны механізм ААН па яе рэалізацыі.

Адказнасць фізічных асоб за здзяйсненне міжнародных злачынстваў у вобласці праў чалавека. Статут Міжнароднага вайсковага трыбунала ў Нюрнбергу 1945 г., Канвенцыя пра нескарыванне тэрміну даўнасці да вайсковых злачынстваў і злачынстваў супраць чалавецтва 1968 г. Статут Міжнароднага

		<p>трыбунала для судовага пераследу твараў, адказных за сур'ёзныя парушэнні міжнароднага гуманітарнага права, здзейсненыя на тэрыторыі былой Югаславіі 1993 г., Статут Міжнароднага трыбунала па Руандзе 1994 г., Статус Міжнароднага крымінальнага суда 1998 г.</p> <p>Унутрыдзяржаўны нарматыўна-праўны механізм імплементацыі міжнародных стандартаў у вобласці праў чалавека ў Рэспубліцы Беларусь (Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь, Закон «Пра міжнародныя дамовы Рэспублікі Беларусь» 1998 г., Грамадзянска-працэсуальны кодэкс 1999 г., Працоўны кодэкс 1999 г. і інш.). Унутрыдзяржаўны механізм імплементацыі міжнародных стандартаў праў чалавека ў Рэспубліцы Беларусь.</p>
10	Рэкамендуемая літаратура	<p>1. Канстытуцыя Рэспублікі Беларусь 1994 года (са зменамі і дадаткамі, прынятымі на рэспубліканскіх рэферэндумах 24 лістапада 1996 г., 17 кастрычніка 2004 г., 27 лютага 2022 г.) [Электронны рэсурс] // ЭТАЛОН. Заканадаўства Рэспублікі Беларусь / Нац. цэнтр праўны інфарм. Рэсп. Беларусь. - Мінск, 2022.</p> <p>2. Выбарчы кодэкс Рэспублікі Беларусь: Кодэкс Рэсп. Беларусь, 11 лют. 2000 г., № 370-3, з ізм. і дад. // ЭТАЛОН. Заканадаўства Рэспублікі Беларусь / Нац. цэнтр праўны інфарм. Рэсп. Беларусь. - Мінск, 2022.</p> <p>3. Кодэкс Рэспублікі Беларусь пра судовы лад і статус суддзяў: Кодэкс Рэсп. Беларусь, 29 чэрвеня 2006 г., № 139-3, з ізм. і дад. // ЭТАЛОН. Заканадаўства Рэспублікі Беларусь / Нац. цэнтр праўны інфарм. Рэсп. Беларусь. - Мінск, 2022.</p> <p>4. С্কютте, Д. Н. Канстытуцыйна-праўныя асновы забеспячэння і рэалізацыі палітычных праў кабет у Рэспубліцы Беларусь: тэорыя і практыка: манаграфія / Д. Н. С্কютте. – Мінск: БПІ, 2022. – 257 з.</p> <p>5. Курак, А. І. Чалавек, яго правы, волі і гарантыі іх рэалізацыі як найвысокая каштоўнасць і мэта беларускага грамадства і дзяржавы / А. І. Курак // Канстытуцыйны дыскурс ва ўмовах трансфармацыйных працэсаў : складанка навуковых артыкулаў Міжнароднага круглага стала, прысвечанага 25-годдзю Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь / [рэдакцыйная калегія: В. В. Лосеў (галоўны рэдактар), Н. О. Мароз, А. С. Бакун]. — Мінск : МПСА, 2019. — З. 241—249.</p> <p>6. Сіманоўскі, З. І. Механізмы дасканалення заканадаўства Рэспублікі Беларусь у сферы палітычных праў / С. І. Сіманоўскі // Канстытуцыйныя прынцыпы нарматворчай чыннасці і праваўжывання ў Беларусі. Складанка матэрыялаў круглага стала 3 сакавіка 2018 г. – Мінск: БДУ, 2018. – З. 187-191.</p> <p>7. Пастухоў, М.І., Сокал, Л.К. Права праў чалавека: кароткі курс лекцый / М.І.Пастухоў, Л.К.Сокал. – Мінск: Права і эканоміка, 2018. – 138 з.;</p> <p>8. Механізмы абароны праў і воляў чалавека ў Рэспубліцы Беларусь: манаграфія / Пад рэд. М.І.Пастухова. – Мінск: БПІ, 2019. – 117 з.</p>
11	Метады выкладання	Тлумачальна-ілюстрацыйны, параўнальны, праблемны, дыялогава-эўрыстычны, даследчы.
12	Мова навучання	рускі